

Meskestadelvens Saug- og Mølleforening

Stiftet høsten 1875. Oppløst 1920.

Meskestad Mølle

- De som gjorde alt grunnarbeidet

Navn	Hva gjorde han?	Godtgjørelse	Hvilke år?	Kort biografi
Ole Olsson Grina	<ul style="list-style-type: none">• Alle smedarbeider knyttet til mølleanleggene.	?	1876-77	Ole Grina ble født 9.2.1814 på Grinda sør for Fossesholm, død 16.1.1893 på Åker i Sandsvær hvor han hadde bodd noen år. Smed.
Hans Johansen	<ul style="list-style-type: none">• Oppføring av møllebruket	600 spesidaler	1876-77	Han var opprinnelig fra Våle i Vestfold, født 1835. Hans Johannesen bodde i Glenna i 1880 (ved fødselen til sønnen Hans Martin). Han ble på denne tida kalt Hans Glenna, og var gift med Johanne Johansdatter. De var baptister. Seinere bodde de på Borgehåvet med familien noen år. Han står oppført som «hustømmer» ved folketellingen 1891. De flyttet seinere til Hillestadeie i Botne, Vestfold, hvor han trolig var med å bygge Vittingfossbanen bl.a. (Åpnet 1902). Døde i Botne 10. november i 1919.
	<ul style="list-style-type: none">• Bygging av Dørsjødammen (inkl. steinhogging og murarbeid)	10,6 skilling pr kubikkalen mur	1876-77	
	<ul style="list-style-type: none">• Bygging av murfundamenter for korntørkehuset	34 spesidaler	1877	
	<ul style="list-style-type: none">• Bygging av våningshus for mølleren (med O.T. Skullestad)	23 spesidaler (46spd : 2)	1878	
	<ul style="list-style-type: none">• Bygging av grunnmur til våningshus for mølleren	45 spesidaler	1879	
	<ul style="list-style-type: none">• Reparerer diverse problemer ved mølla	3 kroner dagen	1881	
<ul style="list-style-type: none">• Kjører 100 lass med stein til utbedring av Dørsjødammen¹	?	1882		
Isak Vettestad	<ul style="list-style-type: none">• Kjøring av stein fra steinbrudd til Dørsjødammen	8 skilling pr kubikkalen.	1876	Isak Pedersøn Vettestad (1846-1925). Gårdbruker på Vettestad. Var valgmann ved stortingsvalget 1900.
Torger Liahagen	<ul style="list-style-type: none">• Tømring av korntørke + hestestall	16 spesidaler	1877	Torger Rasmussøn Skogen/Neset (Liahaugen) (1829- 1911) Bødker og tømmermann. Bodde en periode på Liahaugen ved gården Lia. Fra Gausdal. Han døde på gården til sønnen Jørgen, på Nauf i Hof.
	<ul style="list-style-type: none">• Oppføring av fjøs og låvebygning (lager?)	10 spesidaler eller 40 kr	1879	
Sigvald Johansen	<ul style="list-style-type: none">• Lager en overbygning av solid gråstein på Dørsjødammen• Murer en skrå mur ved det vestre landfestet (Dørsjø)	14 skilling pr kubikkalen mur	1878	Nær umulig å finne ut hvem dette var. Det nærmeste synes å være en murer ved navn Sigvard Johannesen fra Drammen. (Men svært usikkert)
Ole Timandsøn Skullestad	<ul style="list-style-type: none">• Bygging av våningshus for mølleren (med Hans Johansen)	23 spesidaler (46spd : 2)	1878	Ole Timandsøn Skullestad (1835 – 1886). Tømmermann, bosatt på Søndre Skullestadplassen.
Dambyggere på Havtjenn	Ikke nevnt navn eller noe om inngåtte kontrakter i møteprotokollene	Samlede utgifter for dammen kom på 545 kroner. Usikkert hvor mye	1889-90	??

		av dette som var arbeidskostnader.		
Jon Kittelsen	<ul style="list-style-type: none"> Muring av nye fundamenter for saga og svillegangen der. Riving av gammel mur og gråsteinspillarer. 	Kr 1,40 pr kubikkalen	1896	Jon Kittilsøn (1857-1930.). Gårdsarbeider hos Nils Fossum på Søndre Meskestad (br.nr. 6 og 10) i 1891. Giftet seg samme år og flyttet til Øyenmoen. Drev mye med jord- og skogsarbeid. Han var sønn av Kittil Jonssøn, som var sundmann mellom Vines og Sundet ved Vettestad. (Ble 96 år). Kittil bygde hus (G.-/br.nr. 85/6) til seg og datteren Trine nær hovedveien, der bakken opp mot mølla begynner (på n-sida av elva). Trine Kittilsen bodde der til hun døde i 1957.

Møllere ved Meskestad mølle

	Navn	Hvilke år?	Kort biografi
Meskestadelvens Saug- og Mølleforening	Hans Martinsen	1877-1892	Hans Martinsen (1835 - 1892). Fra Våle i Vestfold, der han og hadde vært møller. Døde av lungebetennelse mens han var tilsatt ved mølla. Etterlot seg kone og seks barn. (Kona Live Dorthea Pedersdatter (1838-1897). Hun bodde på mølla fram til sin død). Barn: Mina, Peder Anton, Johan Christian, Hanna, Thea og Martin.
	Hans Gutu	1879-?	Litt uklart hvem dette er. Mye peker mot Hans Jacob Larsen (1844-1903), som var møllermester i Sande i Vestfold i 1900. Bodde nær gården Gutu, men var opprinnelig fra Lofstad i Våle herred. Usikkert om han overhodet begynte i stillingen. I så fall må vedkommende hatt funksjon som møllearbeider eller møllersvenn, for Hans Martinsen fortsetter etter alt å dømme som møllermester.
	Peder Anton Hansen	1892-1900	Peder Anton Hansen (Født i Vestfossen, Øvre Eiker 15.11.1865, død 29.1.1918 i Sarpsborg. Sønn av den forrige mølleren, Hans Martinsen, som døde i 1892. Anton var møller i Hvitvingfoss 1891. (Trolig Søndre Foss mølle). Tilsatt som møller på Meskestad mølle 25. november 1892. Flyttet til Sarpsborg 1900 (Eget notat om han og etterslekta hans)
	Peder S. Mørk	1900-1901	Peder Christian Simensøn Mørk (1866-1953). Møllermester på Meskestad mølle 1900-1901. Møller ved Kjørstadkverna 1914. Han emigrerte til USA i 1886 og var der noen år. Kalte seg «Pit Simpson» fordi ingen greide å uttale navnet hans. Kom tilbake og var møller de to nevnte stedene, i tillegg til at han var vegvokter i bygda i mange år. Kjøpte Åsland i Efteløt i 1918 og bodde der resten av livet.
	Brede Gulbrandsen	1901-?	Brede Gulbrandsen (1858- 1938) Opprinnelig fra Gran på Hadeland. Arbeidet som møller ved Hønefoss Bruk i 1885, deretter på Staksrud mølle ved Jevnaker. Han var på Honsmølla i Hokksund i 1900 og på Kværnum mølle på Østre Toten i 1913. Har underveis også bodd på Svartholen i Norderhov. Var angivelig en kjempe av en kar. Ansatt på Meskestad Mølle i 1901 etter Peder Mørk. Usikkert om han fungerte som møller på Meskestad mølle. (Tre år etter så kalles mølleren Kristian Nilsen, uten at det finnes noen redegjørelse for overgangen mellom disse to)
	Kristian Nilsen	? - 1908	Vanskelig å finne ut hvem han var, hvor han kom fra, etc. Ett alternativ kan være Kristian Dahl Nilsen fra Sande i Vestfold (f. 1874). Han var møller i Askim i 1900. Men svært usikkert.
Privat eie og drift	Singvald Nilsen	1908-?	Singvald Nilssen (1867-1939). Gift med Mina Elise Johnsen. Møller ved Meskestad mølle fra 1909 til 1930-tallet (?) Hadde barna Nils (f.1893), Sverre (f. 1897), Knut (f. 1898), Signe (f.1899), Svend (f. 1901), Einar (f.1903), Jørgen (f. 1905), Thordis (f. 1906). Alle bortsett fra Knut og Thordis ble møllere.
	Lorentz Jørgen Nilsen	? - 1941	Sønn av Singvald
	Sven og Einar Nilsen	1941-?	Sønner av Singvald
	Sven Nilsen	? - 1975	Se over
	Felleskjøpet AS	1977- dd	

Meskestadsaga

Sagmestre ved sagbruket 1877-1906

Navn	Hvilke år?	Godtgjørelse	Kort biografi
Paul Damdalen	1877	96 skilling pr dag (10 timers arbeidsdag)	Paul P. Damdalen (1857 - 1944) Født i Lardal i Vestfold. Sagarbeider på Kongsberg, Døde på Kongsberg Gamlehjem i 1944, 87 år gammel.
Johannes Olsen ²	1880	?	Johannes Olsen Møllebakken (1835- 1903) Husmann på Meskestad 1880. Opprinnelig fra Heddal. Sagmester ved Meskestadsaga i 1891. Selveier, bosatt på Møllebakken (G.-/br.nr 85/5). (Se eget notat om han)
	1887	Halvparten av bruttofortjenesten ved saga - minus 25 %.	
	1889	?	
	1890	10 % under halvdelen av bruttofortjenesten	
	1893	Foreningen får 50 % av bruttofortjenesten.	
Johan Sommerstad ³	1894	47 % av fortjenesten ved saga. Interessentskapet bekoster filer og olje. (Sammen med Ole J. Lia)	Hagbart Johan Olsson Sommerstad (1848 – 1931). Gift med Amalia («Malla») Simonsdatter Jarnes (1844- 1913). Var sagmester flere år på Meskestadsaga. Ellers skogsarbeider. Født på Sommerstad, br.nr 5 og 6, men hadde ingen odell der. Kjøpte Møllebakken rundt 1900 og bodde der fram til 1919.
	1897	47 % av fortjenesten på saga	
	1899	47 % av fortjenesten på saga	
	1901	52 ½ % av samlet overskudd.	
	1902	52 ½ % av samlet, brutto fortjeneste.	
	1905	52 ½ % av samlet, brutto fortjeneste.	
	1906	50 % av bruttofortjenesten. (Saga må repareres og rettes på. Sagbladene rettes og klippes (?))	
Olaf Nørli ⁴	1902	52 ½ % av samlet, brutto fortjeneste.	Olaf Kristiansøn Nørli (1856 -1946). Drev Nedre Nørli, br. nr. 2 og 3, fra 1894 til 1939.
	1905	52 ½ % av samlet, brutto fortjeneste.	
	1906	50 % av bruttofortjenesten. (Saga må repareres og rettes på. Sagbladene rettes og klippes (?))	
Ole Jacobsøn Lia	1894	47 % av fortjenesten ved saga. Interessentskapet bekoster filer og olje. (Sammen med Johan Sommerstad)	Ole Jacobsøn Lia (1869-1934). Skogs- og gårdsarbeider. Ugift.
	1897	47 % av fortjenesten på saga	

Styremedlemmer⁵ i Meskestadelvens Saug- og Mølleforening 1876-1920

F: Formann⁶ V: Viseformann S: Styremedlem Va: Varamedlem R: Revisor T: Totalt antall år med i styret

Navn	Antall år i styreverv						Aktiv fra-til	Kort biografi
	F	V	S	Va	R	T		
Ole Christian Johansøn Vines (1848-1920).	1		3	3	4	11	1875-1914	Gårdbruker på Store Vines. Gjestgiver. Herredstyremedlem og ordfører. Ordfører i forstandskapet til Sandsvær Sparebank.
Olaus Olsson Lia (1829-1909).	1		3	11		14	1875-1906	Gårdbruker på Nordre Lia, br.nr.2. Bl.a. smed og hjulmaker.
Haldor Olsson Ulleberg (1824 – 1889)	1	2	3			6	1875-1889	Bodde på Nordre Meskestad, br.nr. 2 og 9, inntil noe før 1875. Derne st drev han Øvre Ulleberg (br.nr.3), før denne gården ble overdratt til sønnen Ole i 1887. Da flyttet han igjen tilbake til Meskestad.
Hans Peder Jenssøn Jarnæss (1849-1947).	2		1		1	4	1875-1897	Gårdbruker på Østre Jarnæss, br.nr 1. Satt 17 år i herredstyret, hvorav 7 som viseordfører. Var bl.a. med å starte Sandsvær Ysteri og Sandsvær Samtale- og bondevenforening. Seinere kemner på Kongsberg.
Ole Haldorsen Meskestad (1819 – 1890).			2	3	3	8	1875-1890	Drev Nordre Meskestad, br.nr 1. Ugift.
Tollef Tollefsen Vines/Sommerstad (1822-1891).			2		1	3	1875-1883	Drev Nordre (Øvre) Vines.
Tollef Tollefsøn Vines/Meskestad ⁷ (1856-1939).	1	3	5	3	4	16	1889-1920	Sønn av foregående. Gårdbruker på Store Vines, seinere på Nordre Meskestad (br.nr. 1) fra 1890 til 1915.
Ole Kristoffer Tollefsøn Bakke (1831 – 1894).			2	2	2	6	1875-1890	Drev Nordre Bakke fra 1863 til 1896.
Baltzer Knudssøn Meskestad (1822-1903).	1		2	1	2	6	1875-1886	Drev Søndre Meskestad, br.nr. 6 og 10.
Stillef Hanssøn Egtnes (1822- 1886).			3		2	5	1875-1886	Drev gården Eknes i Komnes.
Ole Fredriksen Holth (1815-1901).			2			2	1886 ⁸ -1887	Drev gården Komnes.
Jakob Olsson Lia (1832 – 1901).			8	3		11	1875-1901	Drev Søndre Lia, br.nr. 1.
Ole Jenssøn Jarnes (1840-1908).		2	6	3		11	1878-1906	Drev Jarnes, br.nr. 4
Svend Olsson Hoff (1832 – 1913).			1	1	2	4	1887-1892	Drev gården Nordre Hov, br.nr 1 og 10. Var også forpakter på Efteløt prestegård.
Anders Tollefsøn Hoff (1830-1881).			1			1	1878-1879	Drev Nordre Hov, br.nr. 3 og 4.
Isak Pedersøn Wettestad (1846-1925).	2		4	2	5	13	1878-1915	Gårdbruker på Wettestad. Var valgmann ved stortingsvalget 1900.
Ole Anundsen Meskestad (1833-1919).		1	1	2		4	1887-1897	Drev Søndre Meskestad, br.nr. 5 og 7, fra 1863 til 1889
Ole Torstensøn Gran/Steg (1823-1910).					1	1	1878-1878	Drev Vestre Steg (Stegplassen).
Ole Olsen Haugen/Lindem (24.3.1828 – 31.1.1907).			2		3	5	1878-1896	Gårdbruker på Lindem. Døde på gården Gui («Gudem») i Asker. Kjøpte trolig denne gården mellom 1891 og 1900.
Peder Anton Olsson Sommerstad (1841 – 1922).			2	3		5	1879-1883	Drev Søndre Sommerstad, br.nr. 5 og 6.
Ole Wessel Jacobssøn Aas (1844-1928).		1	1		2	4	1879-1883	Opprinnelig fra gården Ås i Tuft. Drev Nordre Gran, br. nr 1 fra 1882 til 1926. Ble gift med Grethe Jørgine Olsdr. Meskestad i 1888. Gårdbruker og snekker.
Henrik Olsson Bakke (1844 – 1918).			4	1	2	7	1880-1905	Drev Mellom Bakke, br.nr 7 fra 1873 til 1912.
Anders Torstensen Gran (1818 – 1896).			1	5	1	7	1880-1891	Drev Nedre Steg, br.nr. 2, fra 1867 til 1895.
Ole Hans-Jørgensøn Lie (1856-1926).					1	1	1880-1880	Drev Øvre Lie, br.nr. 5. Men han er aldri innskrevet i kirkebøkene med Olaf, verken ved dåp, giftermål eller ved fødslene til egne barn. (En annen?)
Halvor Olsson Vines (1822-1905).			3	9	1	13	1881-1898	Gårdbruker på Vines, br.nr. 3, fra 1862 til 1898.

Johan Kristian Jakobssøn Grette/Lindem (1844-1929).			2		1	3	1882-1891	Drev Østre Lindem, br.nr 1, fra 1863 til 1891.
Ole Haldorsen Ulleberg/Hoff (1856-1938).			1			1	1884-1884	Gift med Maren Karoline Andersdatter Hoff. Drev Nordre Hov, br.nr. 3 og 4 fra 1882 til 1887.
Gustav Martin Torsteinsøn Foss/Lie (1831-1907)					1	1	1884-1884	Lensmann. Drev Nedre Lie, br. nr 1, fra 1870 til 1893. Flyttet til Oslo i 1900.
Fredrik Olsøn Holth (1854 – 1929).			6		5	11	1894-1911	Drev gården Komnes fra 1893 til 1906. Sønn av Ole f. Holth.
Ole Anderssøn Jarnes/Haugmo (1831-1893).			2			2	1886-1887	Gårdbruker på Haugmo, br.nr. 1, fra 1853 til 1893. Kjøpte også Nordre Ånnestad (G.-/br.nr 35/19) i 1869, men bodde på Haugmo til sin død.
Peder Johan Hanssøn Eknes/Grette (1832-1920).					1	1	1886-1886	Drev Nordre Grette (br.nr. 1) fra 1852.
Olaus Olsøn Bakke/Hov (1859-1930).	1		3		3	7	1887-1901	Drev Nordre Hov, br.nr. 3 og 4, fra 1887 til 1925. Ordfører i Ytre Sandsvær 1911-1913. Sersjant, seinere fanejunker.
Torsten Anderssøn Steg (1848-1923).			1	2		3	1888-1901	Drev Nedre Steg, br.nr. 3, etter faren fra 1895 til 1912.
Hans Gustav Stillefsøn Egtnes (1859-1938).	2	2	5	2	9	20	1888-1920	Drev gården Eknes etter at faren hans døde i 1886 (overtok eiendommen 1887). Drev trolig inntil 1909.
Halvor Syverssøn Waal (1825 – 1900).			2			2	1889-1891	Drev Nordre (Nedre) Hvål, br.nr 8.
Nils Johannesen Fossum (1857-1921).	6		4	2	1	13	1890-1911	Drev Søndre Meskestad, g.-/br.nr 86/6 og 10, fra 1888 til 1921.
Hans Martin Pederssøn Grette (1857-1895).			4		1	5	1891-1895	Gårdbruker på Grette 1887 til 1895. Sersjant.
Gustav Haldorsen Ulleberg/Meskestad (1858-1923).			6			6	1894-1920	Hadde Nordre Meskestad, br.nr. 2 og 9, fra 1895 til 1923.
Peder Hanssøn Omholt (1859-1934).			2			2	1895-1896	Gårdbruker på Søndre Omholt, br.nr. 2
Hans Martin Olsøn Bakke (1863-1952).			6		3	9	1895-1912	Drev Nordre Bakke, br. nr 1 og 12, fra 1896 til 1940. Alltid kalt Martin Bakke
Hjalmar Lindem (1866-1945).			2				1896-1897	Gårdbruker på Østre Lindum, br.nr. 1, fra 1891 til 1917. Trelasthandler, skogvokter og smed. Driftsbestyrer ved Ytre Sandsvær E-verk.
Jacob Olsssøn Ulleberg (1847-1928).			7	1			1897-1920	Gårdbruker på Nedre Ulleberg (br.nr. 1 og 2) fra 1871 til 1917.
Torvald Sending (1864-1941).					1	1	1897-1897	Gårdbruker på Nedre Sending (br.nr. 11 m.fl.) fra 1890 til 1931. Dyktig jeger, frukt- og grønnsakdyrker, m.m.
Helge Martinsøn Nårlia (1871 – 1899).		2				2	1898-1899	Sønn av Martin Helgesønn Aannestad og Karen Sofie f. Hvaal. Martin døde i 1876, og (Karen) Sofie drev gården Øvre Nårlia (br.nr. 1) aleine inntil hun gradvis fikk hjelp av barna sine. Hun solgte gården til broren Kristian Gislesøn i 1898. Helge Aannestad/Nårlia kalt løsarbeider ved sin død.
Timand Olsøn Borge (1838- 1901).			1			1	1901-1901	Gårdbruker på Nordre Borge, br.nr. 1, fra 1863 til 1901. Døde altså samme året som han ble innvalgt i styret.
Karl Kristian Pederssøn Hvambsal/Hvål (1855-1940).	2		3	4	3	12	1902-1914	Gårdbruker på Nordre Hvål (br.nr. 8, m.fl.) fra 1891 til 1936.
Karen Sofie Paulsdatter Skolem/Grette (1861 – 1930).					1	1	1902-1902	Drev gården Grette etter mannens død (Hans Martin Pederssøn Grette)
Jens Torvald Hans-Pederssøn Jarnes (1875 – 1944).	1		1		1	3	1903-1907	Gårdbruker på Østre Jarnes, br.nr. 1, fra ca 1901 til 1910.
Olaus Jacobsøn Lia (1878- 1965).	1		6	1		8	1904-1920	Drev Nordre Lia, br.nr. 2, fra 1935 til 1961.
Olaf Kristian Olsøn Jarnes (1872 – 1934).			3		1	4	1907-1911	Gårdbruker på Jarnes, br.nr. 4, fra 1908 til 1934.
Tollef Olsøn Bakke (1857 – 1921).	1 ⁹					-	1911-1911	Lensmann i Ytre Sandsvær fra 1900 til 1921. Hadde Nedre Sommerstad, br.nr. 3 og 4, fra 1906 til 1921.
Ole Timandsøn Borge (1882-1973).			4			4	1913-1920	Småbruker og tømmermann, sønn av Timand Borge

Ord og uttrykk brukt i foreningens protokollføring

Måleenheter (vekt, lengde, volum og penger)

Ord i protokollteksten	Forkortet el. symbol	Sannsynlig uttale i bygda	Etymologi/forklaring ¹⁰
kubikkalen	-	kubikkalen	62,75cm x 62,75cm x 62,75cm = 247082 cm ³ = 247 liter (Tilsvare 1 malmtønne i gruvespråk).
skilling	 (sk/sh)	skilling	Tilsvarte i 1875 3,3 øre
(bare tegnet for tomme)	„	tomme	2,54 cm
Kroner	kr	kroner	
Øre	øre	øre	
Spd	Spd	spesidaler	speciedaler (spesidaler). Tilsvarte i 1875 4 kroner
tylft	Forkortes oftest ikke, men både ty. og tit. har vært brukt	tylt	tolv tømmerstokker, plank, etc
tønne	T. eller ingen forkorting	tønne	138,97 liter (gjelder bare for tørrvarer)
Hektoliter	hl	hektoliter	100 liter

Dammen/byggingen

Ord i protokollteksten	Sannsynlig uttale i bygda	Etymologi/forklaring
Mur	mur	Her: dam-mur av naturstein
Dam	dam	Demning. Her en dam-mur av naturstein
Cement	sement	sement
Murfogerne	murfogene	fuger i muren (dvs åpninger mellom steinene)
Rosen	rosen, rosentørv	Sterkt nedbrutt torv fra myr, bestående av rester av både bladmoser og karplanter. Mørk brun av farge (omtrent som geitost)
Stativ til damlugen	stattiv tel damluka	Luka som regulerer vannstrømmen forbi dammen, føres opp og ned i et fast stativ

Sagbruket

Ord i protokollteksten	Sannsynlig uttale i bygda	Etymologi/forklaring
Saugbruket	sagbruket (saga)	Anlegg der en skjærer tømmer til planker og bord
Vaarskuren, Sagskuren	vårskurn, sagskurn	Skjæringa av materialer på saga. Foregikk for det meste på vår/forsommer.
Hon, Honved	hón, hónve	Ytterste bord som skjæres av en tømmerstokk, og som derfor er utbuet på den ene siden
Svillerne, svilgangen	svillene, svillegangen	Tverrliggende underlag for skinner. Sikter til en trallebane m/svillegang de brukte til transport av materialer inn mot sagbenken.
Ruller	rullæne	Ruller på sagbenken som gjør det lettere å trekke fram stokker og materialer til sagbladet.
Bænke	bænkær	Her siktes det nok til sagbenker i saga
Flisen	flisæ	Sikter vel her mest til sagflisa
Cirkelsagblad, Gjennomskurdbladet	sirkelsagbla', jennomskurbla'	Bladet på ei sirkelsag som i dette tilfellet brukes til gjennomskjæring av stokken etter nærmere retningslinjer, for å utnytte stokken best mulig.
Lekt, Lekter	lekt	Langt, tilskåret trestykke som er tynnere enn bord. Kan ha noe ulike dimensjoner (bredde/tykkelse)
Planker	plankær	Et standardformat av materialer fra saga. Her gjerne fra 1 ½ " til og med 2 ½ " tykkelse
Bord	bol	Et annet standardformat fra saga. Her gjerne inntil 5/4 " tykkelse
Filer	filer	Spesialfiler til å slippe sirkelsaga med
Olje	olje	smøreolje
Rettes (sagblad)	rætte	En prosess som tar sikte på å jevne ut spenningsujevnheter som oppstår i sirkelblad etter en tids bruk
Klippes (sagblad)	kløppæs (?)	Usikkert hva det siktes til her, når det er snakk om sagblad. Kanskje det er <u>viqes</u> som menes?

Møllebruket

Ord i protokollteksten	Sannsynlig uttale i bygda	Etymologi/forklaring
Møllesteinen	møllestein'	steiner som kornet males mellom i mølle, kvernstein
Korntørken/Tørkehuset	korntørkæ	et tørkehus der kornet ble tørket ved oppvarming (hadde trolig mye felles med de gamle badstuene eller kjonene)
Haandtørke, maskintørke	hanntørke, maskintørke	Manuell tørking vs. maskinell tørking av korn
Formalingen	formalingæ	Den viktigste delen av maleprosessen, der det rensa kornet blir malt, til dels også blandet og deretter sortert i ulike fraksjoner (melsorter). Etter denne prosessen følger sikting
Møllekvernen	møllekvennæ	Usikkert om det her siktes til selve maleinnretningen eller hele anlegget med hus, drivmekanisme, o.a.
Pilsteinen	pellstein'	En stor slipestein/møllestein på horisontal aksel, plassert i et stativ. Rundt steinen var en slags kapsel («kipp») av trerammer med beslag, innvendig kledd med «raspelblikk». Dette kippet var lagret på to faste kranser konsentrisk til steinen. Oppi den ene kranen var det en åpning for ifylling av korn. Denne steinen ble brukt til maling av brukt til å produsere grynsmjølk, fortrinnsvis av byggryn. (Pell- = skrelle, plukke av skallet på kornet). Det kan hende det var en enklere utforming på Meskestad fra starten av.
Stjernehjulet, Stjernehjulet	stjernejule	Stjernehjul (kamhjul) : et horisontalt liggende hjul med tenner («kammer») drevet av et gravhjul. Stjernehjulet drev gjerne to kvernspindler som drev hver sin kvern (evt bare en spindel/ei kvern). Stjernehjulet kunne gjerne ha rundt 130 nøyaktig tilpassede trekammer.
Gravhjulet	gravjule	Et tannhjul festet på hjulstokken fra selve vasshjulet
Kamme	kammær	Knaster av tre til å montere i stjernehjulet. Som det går fram et annet sted i protokollen, så ble lønn foretrukket til å tilvirke disse av.
Kallekværnen, Kværn	kallekværnæ (kvernkællen?)	Det store vannhjulet med skovler som driver kvernsteinen

Hjulstok	julståkk	Akselen fra vasshjulet, som gravhjulet (-hjulene) er festet på.
Grøpet Havre	grøppa haver/grøpphaver (havergrøpp?)	Grov malt havre
Havremel	havermjøl	Mjøl av havre
Pilmel	pellmjøl (?)	Trolig grynmjøl av et slag, kanskje helst byggmjøl
Sopmel	sópmjøl	Dårligere kvalitets mel, ofte brukt til grisefor. (Men sikkert til mat for fattigfolk også. Kristoffer Skolem skriver i sin bok Ytre Sandsvær 1814-1914 – en bygdebeskrivelse at «Det fortelles at møllene ved Vittingen solgte «skattemel» til Kongsberg og Drammen og «duft»): sopmel til fattigfolk i nabolaget».) Men det er uansett påfallende at sopmelet er dyrere enn pilmelet her (?)
Raamalt havre	råmalt haver	Omtrent det samme som havregrøpp
Sigtedug, grovsigtedug, florsigtedug	-siktetduk	Ulike duker for sikting av ulike kvaliteter på melet. Ofte laget av silke (tidligere ull)
Blæsemaskin	blåsemaskin	Maskin som skaper tilstrekkelig luftbevegelse til å fjerne løse skall, agner. o.a. etter knusingen av kornet.
Rivjern	rivjærn	Trolig siktes det til et metallbelegg («raspeblikk») på innsiden av trerammen rundt pellsteinen, som rasper av skallet av kornet.
Drivrem	drivreim	Det var i bruk flere drivreimer på Meskestad mølle, men angivelig også en som sørget for drivkraft fra mølla til sagbruket.
Syremmer	syreimær	Drivreimer som var sydd sammen av kortere reim-elementer(?)
Talje	talje (tælje?)	Heiseredskap som består av to eller flere blokker som det løper et tau igjennom
Rende	rænne	Vannrenna inn mot vasshjulet
Rense	rænse	Kornrense. Rensemaskin for kornet, brukes før formalingen.
Møllekammeret	møllekammere	Hovedrommet i mølla, der det meste av maleprosessen foregår.
Eureka-rensemaskin	--	Rensemaskin produsert av Gebr. Seck i Tyskland. Opprinnelig en amerikansk oppfinnelse.
Elevator	ellevator	Heis til transport av melsekker.
Flintequærn	flintekværn	Støpt møllestein av flint

¹ Usikkert om dette er en del av den første kontrakten om bygging av Dørsjødammen, eller om det er snakk om en utbedring eller kompletterende påbygging. Kanskje mest sannsynlig det siste, med så stort omfang. Aksjeeierne stiller for øvrig selv med i alt 8 hester til denne kjøringen.

² Johannes Olsen har trolig sagskurden alle disse årene, men ikke alt er ført inn i protokollen.

³ Var trolig sagmester hvert år fra 1894 til 1906, men protokollen er antagelig mangelfull her.

⁴ Har alle skurdsesongene sammen med Johan Sommerstad

⁵ Inkludert varamedlemmer og revisorer

⁶ Antall medlemmer i formannsverv, viseformannsverv og styreverv er nok noe annerledes enn det som kan leses ut av tabellen, på grunn av unøyaktig protokollføring fra år til år. Det gjelder spesielt de ca. 15 første åra.

⁷ Det var trolig han (og ikke faren) som var regnskapsfører for 1884 også.

⁸ Var med på stiftelsesmøtene i 1875/76

⁹ Valget av hele styret ble erklært ugyldig, og det ble arrangert omvalg. Lensmann Bakke gikk da ut av styret.

¹⁰ Følger dels definisjoner i Bokmålsordboka/Nynorskordboka (nettutgaven). Utgitt også på Det Norske Samlaget (2006)